

**6. ročník festivalu kultur Blízkého východu Nad Prahou půlměsíc
6. – 16. listopadu 2014 v Praze, Brně Hradci Králové a Plzni**

Festival pořádá o. s. Komba s podporou Magistrátu hlavního města Prahy, Státního fondu kultury a Velvyslanectví Státu Kuvajt.

Téma a zaměření šestého ročníku je:

DIVADLO. VZDOR. HUMANITA. NADĚJE.

Po loňském festivalovém ročníku, který byl zaměřen na divadlo a arabskou filosofii, předkládáme nyní původní program, který se chce prostřednictvím divadla a jiných kulturních událostí vyjádřit k celosvětovému fenoménu nové humanity. Svět je natolik zahlcen konflikty nejrůznějšího druhu, mezistátními, státními i osobními, že si žádá gesto, které prosazuje smírné řešení, usiluje o uvolnění napětí, o zmírnění dopadů, o naději. Jak může v takové situaci reagovat divadlo? Umělci? Tím, že se rozhoří a angažují se, jak píše Stéphane Hessel, francouzský filosof a spisovatel, odbojář, diplomat: „*Tvořit znamená vzdorovat. Vzdorovat znamená tvořit.*“ Analogicky k mezinárodní organizaci Lékaři bez hranic vzniklo Divadlo bez hranic, které v devadesátých letech výrazně reagovalo na pád železné opony. Dnes však vznikly nebo se utužily jiné zdi. Mezi arabským a euroamerickým světem, mezi Židy a Araby, mezi muslimy, křesťany a židy, šíity a sunnity, atd. Vznikly nové iniciativy, které ve svém názvu nesou tentokrát slovo naděje. Chceme se do tohoto mezinárodního proudu připojit i my s naším Divadlem naděje a koncepcí nové humanity, která akcentuje lidskost a člověčenství. Nejde nám o exhibici unylé ušlechtilosti, nýbrž o akční, živé, tvůrčí připomenutí etosu v řešení aktuálních konfliktů naší doby, ať už jde o izraelsko-palestinský konflikt, válku v Sýrii či tzv. arabské jaro. Vše formou originálních divadelních projektů, českých premiér, kulturních setkání, inspirativních debat, happeningů a akcí solidarity.

Lucie Němečková,
ředitelka a dramaturgyně festivalu

I. fokus: SÝRIE

BAGDÁD, KÁBUL, AR RAQQUAH, MAARRAN ...

Karolína Plachá a David Zelenka, neboli divadelní soubor Ted' nádech a let'

- **divadelní představení v divadle Kampa + repríza v nově vzniklém centru nezávislé kultury v Brně Studio Paradox.**
- **Po zhruba hodinovém představení následuje setkání s tvůrci, prohlídkou fotografií a s projekcí krátkého filmu z Davidových a Karolíniných cest a setkání s uprchlíky**

Momentky ze životů těch, kdo museli opustit. Divadelní meditace o identitě, nostalgii, odhodlání a poznání, že jakoukoliv cestou se dá jít vpřed.

Tato výjimečná inscenace, opírající se o osobní zkušenost tvůrců, se zabývá tematikou uprchlictví – vykořeněnosti a ztráty domova a rodné země nikoliv z vlastní vůle. Její volnou inspirací se stala kniha afghánského spisovatele Atika Rahímího Tisíc domů snu a hrůzy a skutečný příběh utečenců ze Sýrie, pobývajících dnes v uprchlických táborech a azylových domech v Turecku, Dánsku, Německu, s nimiž se tvůrci osobně setkali a jejichž osudy měli možnost zmapovat takřka „v přímém přenosu“. V letech 2004 – 2007 několikrát pobývali v

domech jejich rodin v dnes již neexistující vesnici Maarran a Allepu, okolnosti a kontext života jejich přátel před a po útěku jsou blízké a dobře známé i nám, Čechům.

II. fokus: IZRAEL A PALESTINA

- ČESKÁ PREMIÉRA dvou divadelních inscenací, doplněná tematickou debatou a promítáním dokumentu

České premiéry dvou výrazných politických her reagujících na konflikt v Gaze v režii **Lucie Málkové**. V Eliadově knihovně Divadla Na zábradlí a ve Studiu Paradox v Brně.

Dva úhly pohledu. Jeden od britské autorky Caryl Churchillové a druhý od Američanky Deborah S. Margolinové. Důvodem není korektnost, nýbrž uvědomění si v těsné blízkosti dvou názorů vši absurdnosti a zhoubnosti dlouholetého konfliktu a vyslovení podpory mírového řešení.

Caryl Churchill: Sedm židovských dětí – Hra pro Gazu

Hra současné britské autorky Caryl Churchill, která vyšla také v češtině v časopise SAD v roce 2011, vznikla jako reakce na izraelské útoky v pásmu Gazy v roce 2008-2009. Jak vysvětlit všechno to násilí, hrozby a nenávisť v letitém izraelsko-palestinském konfliktu dítěti? O tom je tato hra, která vyvolala bouřlivé reakce, byla neprávem označena za nevyváženou, autorka, známá propalestinská aktivistka, byla bezdůvodně osočena jako antisemitka. Hra měla premiéru v roce 2009 v londýnském Royal Court Theatre. Následovaly inscenace v New Yorku, Melbourne, Tel Avivu, Liverpoolu, Montrealu, Bejrútu.

Deborah S. Margolin: Sedm palestinských dětí

Hra americké autorky a performerky. Její odpověď na hru Caryl Churchillové.

Výtěžek z představení bude poukázán na humanitární účely: Medical Aid for Palestinian a ONE Family Fund.

Na vlastní kůži,... (DEBATA PO PŘEDSTAVENÍ)

Dvanáctiletá Zoe chce vědět víc. Ptá se na osobní příběhy slovensko-izraelské výtvarnice Tamary Moyzes a čecho-palestinské studentky Lucie Shomali.

SOUČÁSTÍ PROGRAMU v Divadle na zábradlí budou také:

- Husam Abed: The Smooth Life

Dvě divadelní představení jordánského divadla Dafa Puppet Theatre

Silný příběh-loutky-video-palestinská kuchyně. Netradiční dokumentární a loutkové představení pro osm diváků s kulinářským překvapením na závěr. Sugestivní rodinné příběhy palestinského muže, který se narodil a vyrostl v utečeneckém táboře. Hraje Husam Abed. Stage Design: Réka Deák.

Další čtyři představení se uskuteční formou BYTOVÉHO DIVADLA Sokolská 32 (ve spolupráci s Humanistickým centrem) a v Brně na adrese Jánská 25. V Brně Husam vystoupí také v Zahrada Café Therapy na úlný závěr festivalu.

- Ve foyeru DNZ vystoupí také hudební duo napříč kulturami: Marwan Alsolaiman, původem ze Sýrie a František Kostlán.

- **Výstava obrazů dětí z Gazy, výtvarná instalace Tamary Moyzes a Shlomiho Yaffe, prezentace Mezinárodního hnutí solidarity a Světa bez válek a násilí. Těž prodej knih z nakladatelství Dar ibn Rush a knihy palestinského autora Mahmúda Šukajra Nepatrné pravděpodobnosti (Novela Bohemica).**

III. fokus: ARABSKÉ JARO

Divadlo a revoluce II. – přednáška významné egyptské teatroložky Iman Ezzeldin z University Ain Šams v Káhiře spojená s debatou a promítáním unikátních ukázek z archivu Knihovny egyptského národního dědictví v Káhiře, jehož je Iman Ezzeldin ředitelkou

Druhý díl přednáškového cyklu, který jsme loni odstartovali na DAMU. Zkoumá podíl divadla ve vlně protestů, nepokojů, povstání a revolucí, které probíhaly či probíhají ve většině arabských států od konce roku 2010 až do současnosti.

Přednáška se uskuteční v Praze na katedře divadelní vědy FF UK.

V Hradci Králové pak doc. Ezzeldin přednese na gymnáziu Boženy Němcové přednášku o Současném egyptském umění a kultuře a na katedře blízkovýchodních studií Západočeské univerzity v Plzni bude přednášet o tradici i současnosti egyptského loutkového divadla.

Iman Ezzeldin je zakladatelkou katedry dramatu a divadelní kritiky Fakulty múzických umění Univerzity Ain Šams v Káhiře, kde v současné době působí jako odborná asistentka. Doktorát získala na univerzitě La Sapiensa v Římě. Je ředitelkou Knihovny egyptského národního dědictví a členkou státních i mezinárodních kulturních organizací. Pravidelně zasedá v porotách filmových, literárních i divadelních cen. V roce 2013 působila na Newyorské Univerzitě v Abú Dhabí. Absolvovala rovněž několik stipendijních pobytů v Perugii, Římě, Milánu či Athénách a na Krétě. Zabývá se mj. tématy jako ženy v umění, egyptská revoluce a kultura, mýtus ve filmu, filmové zpracování ibsenových her či arabská migrace v Itálii.

IV. fokus MY A ONI / ONI A MY

FRANK MCGUINNESS: SOMEONE WHO´LL WATCH OVER ME

- **DIVADELNÍ PREMIÉRA** v režii íránské režisérky Azadeh Mohammadi působící v Čechách a tvořící s anglicky mluvícími herci, kteří rovněž žijí v Praze

Ve spolupráci se Švandovým divadlem v Praze.

Trailer k představení: <https://vimeo.com/108284276>

Hra irského dramatika, která měla premiéru v roce 1992 v Londýně v Hampstead Theatre. V zápětí se objevila na Broadwayi, jednu z rolí přijal Michael York. Inscenace byla nominována na Tony Award jako nejlepší hra. V roce 1993 získala hra cenu newyorských divadelních kritiků. Byla uvedena také v Irsku.

Zní to jako začátek nějaké anekdoty: Sejdou se Američan, Ir a Brit. Ale už okolnosti tohoto setkání napovídají, že spíš než o vtip půjde o drsnou realitu, kde humor je černý a dialogy místy připomínají absurdní beckettovskou dramaturgii. Jde o to, jak přežít strádání v libanonském vězení, kam se dostanou tři protagonisté jako rukojmí, zajatí neznámými

Araby. Tři muži usilují nejen o přežití, ale také o zachování zdravého rozumu v nelidských podmínkách. Konfrontují se nejen svými národnostními rozdíly, ale i svými anonymními hlídači.

SLOVO REŽISÉRKY: Frank McGuinness: Někdo se o mě postará

Sejde se Američan, Ir a Angličan – za poněkud nezvyklých okolností. Všichni jsou rukojmí v Bejrútu a neznají skutečný důvod. Byli donuceni sdílet jednu celu, musejí spolu vyjít či nevyjít, snažit se navázat jedinečný vztah.

V příběhu sledujeme, jak se tyto tři postavy tří různých povah a národností vyrovnávají s novou situací.

Každá z nich řeší řadu problémů: nebezpečí, strach, lásku, akceptování, frustraci, hněv, zoufalství, naději – a to všechno je otázka života a smrti.

Hra také řeší otázku identity, s níž všichni tři neustále zápasí. V této situaci začne každý sám sebe nejrůznějšími způsoby analyzovat a zpochybňovat řadu věcí, které dosud považoval za neměnné.

Hra i inscenace obsahují obrovský humor jak v kontrastu mezi jednotlivými postavami, tak ve způsobu, jakým každý řeší svůj osud.

Ve hře se odráží tragédie i tragikomedie života mnoha lidí na celém světě.

V. fokus BLÍZKÝ VÝCHOD JE NÁM BLÍZKÝ

1) KALÍLA A DIMNA

- **PREMIÉRA** divadelní inscenace Arabského nedivadla studentů arabistiky Ústavu Blízkého východu a Afriky FF UK
- **v arabštině s českými titulky**
- **představení se uskuteční v Divadle na prádle**
- **představení doprovází výstava ilustrací Jaroslavy Bičovské z knižního vydání díla**

Divadelní adaptace vybraných příběhů z knihy známé v Evropě pod názvem Bidpájovy bajky. Je jednou z nejznámějších literárních památek starého Východu, pokladnicí životní moudrosti Indů, Peršanů a Arabů. Pochází z Indie a jejím základem se stala staroindická sanskrtská sbírka mravoučných příběhů a moudrých průpovědí sepsaná kolem roku 300 n.l. Ve 2. polovině 8. století ji přeložil do arabštiny vynikající literát perského původu Abdalláh ibn al-Muqaffaa. Do češtiny ji přeložil Jaroslav Oliverius.

Třetí inscenace mladého divadelního souboru pod vedením našeho předního arabisty Františka Ondráše. Soubor vznikl v těsné spolupráci s festivalem Nad Prahou půlměsíc při Ústavu Blízkého východu a Afriky FF UK v roce 2012. Po středověkých Maqámách (v roce 2012), adaptaci románu egyptského nobelisty Nagíba Mahfúze Skandál v Káhiře... „a nakonec to prasklo“ (v roce 2013) uvádí tentokrát adaptaci Bidpájových bajek – Kalíla a Dimna.

2) ABÚ BAKR IBN TUFAJL: ŽIVÝ, SYN BDÍCÍHO

Vybrané kapitoly z rozhlasového čtení, veřejný poslech a setkání s tvůrci.

Třetí nejpopulárnější kniha v arabském světě po Koránu a Pohádkách tisíce a jedné noci se stala předobrazem Robinsona Crusoe.

Rozhlasové čtení připravili: režisérka Lída Engelová, herec Miroslav Táborský, hudebník Marwan Alsolaiman, dramaturgyně Alena Zemančíková a autorka scénáře Lucie Němečková. V rámci Klubu Vltava setkání moderuje Eliška Závadná. Odborný komentář: Prof. PhDr. Luboš Kropáček, Csc.

V dnešní době nejrůznějších islamofobních nálad je třeba připomínat trvalé hodnoty arabské kultury a vzdělanosti. Rozvzpomenout se na to, že úspěchy evropské civilizace stojí také na arabských základech. Že byly doby, kdy arabští učenci a umělci výrazně inspirovali Evropu. Zlatým věkem v tomto směru bylo období středověku. Po více než čtyři století stáli Arabové v čele mnoha oborů lidské činnosti.

V současnosti se hodně mluví o arabské revoluci. Živý syn bdícího představuje, s trochou nadsázky řečeno, jakousi arabskou revoluci zevnitř. Rozhodně mnohé z ní by nebylo špatné si uvědomit i jinde na světě.

V rámci 5. ročníku festivalu Nad Prahou půlměsíc se 24. listopadu 2013 uskutečnila v Eliadově knihovně Divadla Na zábradlí premiéra scénického čtení příběhu Abú Bakra Ibn Tufajla Živý, syn bdícího. V režii Lídy Engelové četl Miroslav Táborský, na loutnu, různé flétny a bubínky jej doprovázel Marwan Alsolaiman. Takřka po roce vznikla ve spolupráci s dramaturgyní Alenou Zemančíkovou rozhlasová verze, kterou uvedla Vltava 22. srpna 2014.

3) ARABIA FELIX – ŠŤASTNÁ ARÁBIE

Literární kavárna s ochutnávkou jemenských povídek, arabské hudby a marockých specialit. Café Lounge Marrakesh, Budečská 12, Praha 2

Povídková řada nakladatelství Dar Ibn Rushd pokračuje současnými povídkami z Jemenu, jemuž se někdy přezdívá Arabia Felix – Šťastná Arábie. Výbor obsahuje reprezentativní kolekci především ženských autorek.

Čte: Petra Bučková. Hudba: Marwan Alsolaiman. Úvodní slovo: nakladatel Charif Bahbouh. Setkání s překladateli. Malý knižní dárek pro každého.

4) BRONISLAV OSTRÁNSKÝ: ATLAS MUSLIMSKÝCH STRAŠÁKŮ ANEB VYBRANÉ KAPITOLY Z „MEDIÁLNÍHO ISLÁMU“

Ve spolupráci s Knihovnou Václava Havla

Přednáška předního českého arabisty a jednoho z našich nejlepších odborníků na islám a prezentace knihy vycházející v nakladatelství Academia.

Zájem o islám v posledních letech soustavně narůstá, což se odráží nejen na knihkupeckých pultech, ale především v médiích. Přitom celá řada kontroverzních (a mediálně o to vděčnějších) jevů, jež léta plní zpravodajské rubriky, se v základních příručkách o islámu nevyskytuje, nebo jen zcela okrajově. Nezasvěcený pozorovatel tak může snadno nabýt dojmu, jako by existovaly dva islámy, mediální a ten z knihoven či univerzit, jejichž průnik se zdá být minimální. A právě tuto mezeru na trhu by rád zaplnil Atlas muslimských strašáků, jenž se soustředí na ta islámská či muslimská témata, která bývají tolik medializována, rozebírána, diskutována - a obvykle mezi nemuslimy přijímána s

nepochopením či obavami. Autor v knize předkládá nástin vybraných "strašáků", jímž by chtěl přispět k lepšímu chápání islámu a muslimů.

Východiska projektu:

Setkávání kultur, vzájemné poznávání se, nová citlivost, inspirace, tolerance a otevřenost jsou nejpodstatnější otázkou dneška!!!

Současnost je však plná nevědomosti, předsudků, klišé, nenávisti a strachu ze všeho jiného, neznámého. Častým terčem těchto předpojatostí se stává dnes především vše spojené s tzv. Blízkým východem, chcete-li arabským, muslimským, orientálním světem, kulturou, společnostmi, náboženstvím, zvyky.

Zapomíná se na to, že kultura této oblasti v pravém slova smyslu je pokladnicí světové kultury a vzdělanosti a že nabízí jeden z klíčů k pochopení naší civilizace!!!

Obecně se neví nic o tom, že mezi námi žijí autoři, intelektuálové, umělci, filosofové z Alžírsko, Tunisko, Sýrie, Libanonu, Palestiny, Iráku, Íránu a dalších zemí, s nimiž setkávat se, diskutovat, naslouchat jim, je nesmírně obohacující.

Festival reaguje na vzrůstající zájem o orientální kultury, vybízí k dialogu s euroamerickou kulturou, a to symbolicky právě na území Prahy, která by se měla stát skutečným tepajícím srdcem kulturních setkání Pražanů i nových Pražanů s blízkovýchodními kořeny, tak jako je tomu ve všech centrech vyspělých států Evropy.

Politika lidi rozděluje, kultura sbližuje.

Obsah projektu:

Festival Nad Prahou půlměsíc je zaměřený na poznávání tradiční i současné blízkovýchodní kultury a rozvíjení kulturních vztahů majoritní společnosti s orientálními umělci žijícími v ČR a v Evropě, a to prostřednictvím divadelních představení, literárních kaváren, koncertů, filmových projekcí, debat, workshopů, se zvláštním akcentem na drama, divadlo, poezii, literaturu vůbec.

Svým divadelně-literárním zaměřením je festival Nad Prahou půlměsíc ojedinělým počinem nejen v hlavním městě, ale i v celé ČR.

Program je soustředěn v Praze, která je svým významem i polohou předurčena k multikulturním setkáním, tak jako je tomu ve všech centrech vyspělých států Evropy. Část festivalového programu se koná mimo Prahu, v Brně, Hradci Králové, Plzni a Karlových Varech, pod analogickými názvy. V těchto městech chceme navázat na spolupráci, která se rozvinula během předchozích ročníků především prostřednictvím Francouzské aliance, místních univerzit a poboček Společnosti Česko-Arabské.

Projekt je určen všem věkovým kategoriím, odborné i laické kulturní veřejnosti, příslušníkům majority i zde žijícím minoritám a cizincům se zahraničními kořeny.

Cíl projektu:

Smyslem a cílem projektu je :

- 1/ kulturními a uměleckými prostředky dokázat, že tzv. Blízký východ je nám skutečně blízký, že dialog mezi na první pohled odlišnými kulturami je možný na základě vzájemného respektu a poznávání, spolupráce
- 2/ seznamovat odbornou i neodbornou veřejnost naší země s dosud neprobádaným teritoriem moderních i tradičních orientálních kultur, a to zejména prostřednictvím divadelních představení českých i zahraničních umělců, setkání s autory, projekcí filmů, koncertů, výstav, dílen, přednášek a debat a pořadů pro děti
- 3/ inspirovat české divadelní i jiné umělce a nabídnout životaschopnou alternativu k převažující euroamerické dramaturgii a kultuře
- 4/ obohacovat současné divadelní a kulturní dění v Praze a ČR o kulturní aktivity „nových Pražanů“ s orientálními kořeny
- 5/ proměnit vnímání divadla a kultury v Praze a Čechách směrem k multikulturnosti, a tím pádem dát prostor nejen nové umělecké energii, ale též toleranci, rasové snášenlivosti a vzájemnému porozumění.
- 6/ podchytit zejména mladou generaci a rozvíjet její vstřícné vnímání světa a novou citlivost vůči cizincům a menšinám, všemu jinému okolo nás

Předpokládaný přínos:

- Projekt reaguje nejen na zvýšený zájem o orientální kultury, ale také chce napravit nevědomost, předsudky a klišé, které jsou spojeny s touto částí světa, kulturou, společností, náboženstvím, zvyky.
- Nabízí obohacení profesní, umělecké, společenské i lidské.
- Představuje jedinečnou možnost seznámit se s dosud neznámými autory, fakty a skutečnostmi o orientálních kulturách, především divadelních. Přichází s nabídkou nových titulů dramaturgům divadel, usiluje o repertoárovou pestrost.
- Bourá zavedená klišé a předsudky v českém divadelním světě vůči orientálním autorům, hercům.
- Tolerance a respekt jsou podstatou projektu, který se opírá o princip divadla bez hranic, o otevřenost nejen myšlenkovou, ale i sociální, mezilidskou. Rozšiřuje obzor vnímání světového divadla a přehodnocuje pojem „české divadlo“, „česká kultura“ směrem ke kulturám občanů s blízkovýchodními kořeny, příp. cizincům a menšinám vůbec. Nabízí kvalitní kulturu jako prevenci proti nesnášenlivosti a rasismu.
- Propaguje české divadlo - jako otevřenou, multikulturní scénu- ve světě.
- Je přístupný všem sociálním i věkovým vrstvám obyvatel. Na většinu festivalových akcí je volný vstup, na placená představení-vystoupení je voleno velmi příznivé vstupné. Všechna festivalová místa jsou snadno dostupná všem lidem. V případě potřeby je vždy zajištěno tlumočení do češtiny

Vzhledem k tomu, že projekt je ryze nekomerční, je zcela odkázán na pomoc místních a státních institucí.